

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė dalyvauja Lietuvos ir Europos branduolinių tyrimų organizacijos (CERN) sutarties pasirašymo ceremonijoje. Kairėje CERN vadovė dr. Fabijola Džianoti (Fabiola Gianotti). Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr. / Robertas Dačkus

Lietuva tampa asocijuotąja Europos branduolinių tyrimų organizacijos nare

Birželio 27 d. Lietuvos Respublikos prezidentūroje pasirašyta Lietuvos asocijuotosios narystės Europos branduolinių tyrimų organizacijoje (CERN) sutartis. Ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, Lietuvos mokslų akademijos (LMA) prezidentas Valdemaras Razumas, CERN ir Lietuvos pareigūnai, akademinės bendruomenės nariai. Dokumentą pasirašė CERN vadovė dr. Fabijola Džianoti (Fabiola Gianotti) ir LR užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, sutarties ratifikavimas Seime numatomas šį rudenį.

LMA vadovų ir narių iniciatyva Lietuva su CERN bendradarbiauja beveik ketvirtį amžiaus: nuo 1993 m. akad. Juras Požela su kolegomis tobulino puslaidininkinius jutiklius ir jų kontrolės prietaisus, vėliau tai pratęsė LMA narys Juozas Vidmantis Vaitkus; akad. Zenonas Rokus Rudzikas paskatino,

kad bendruose su CERN paskirstytų skaičiavimų (*grid*) technologijų projektuose dalyvautų Vilniaus, Vilniaus Gedimino technikos, Kauno technologijos universitetų tyrėjų grupės. CERN seniai populiarūs Lietuvos lazerių pramonės įmonių „Ekspla“ ir „Standa“ produktai, sėkmingo dalelių pluoštų terapinio taikymo dėka su CERN ryšius mezga Lietuvos sveikatos mokslų universitetas.

Asocijuotosios narystės didžiausioje tarptautinėje mokslinių tyrimų institucijoje sutartis pakeis 2004 m. susitarimą, numatiusį LMA koordinuojamą Lietuvos institucijų mokslinį ir techninį bendradarbiavimą su CERN šios organizacijos atliekamuose didelių energijų dalelių fizikos bandymuose. Ji išplečia Lietuvos teises šioje pažangiausių mokslo valstybių bendruomenėje, vienijančioje fundamentinius tyrimus atliekančius pasaulio mokslininkus. Nuo

šiول Lietuvos atstovai dalyvaus CERN Tarybos posėdžiuose, o mūsų šalies įmonės galės dalyvauti šios organizacijos viešųjų pirkimų konkursuose. Lietuva pirmoji tarp Baltijos šalių pasiekė tokį statusą.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė, sveikindama šį ypatingos reikšmės valstybei įvykį, sakė, kad sutarties su CERN pasirašymas – tai Lietuvos mokslininkų talento ir potencialo, mūsų bendrų pastangų skatinant mokslą ir inovacijas pripažinimas. Tai dar vienas įrodymas, kaip toli Lietuva pažengė į priekį per 27-erius Nepriklausomybės metus. Valstybės vadovė pabrėžė, kad Lietuva didžiuojasi šia garbinga naryste ir labai gerai supranta visą atsakomybę. Bendradarbiavimas su CERN – tai reikšmingas impulsas šalies augimui ir pasitikėjimui, atveriantis mūsų mokslui, verslui, o svarbiausia – jaunimui – platų

horizontą. Prezidentė padėkojo visiems, daug nuveikusiems, kad ši svarbi sutartis taptų tikrove, ir palinkėjo, kad ji subrandintų tokius mokslo, technologijų, pažangaus verslo ir inovacijų vaisius, kuriais visi galės džiaugtis ir didžiuotis.

Lietuva, tapdama asocijuotąja CERN nare, siekia nuosekliai laikytis inovacijų krypties. Narystė CERN yra tiesiogiai susijusi su naryste Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje (OECD), kuri ypatingą dėmesį skiria inovacijoms. Birželį Europos Komisijos paskelbtoje 2017 m. Europos inovacijų švieslentėje (angl. *European Innovation Scoreboard*) Lietuva iš 24 vietos 2016 m. pakilo į 16 vietą tarp 28 Europos Sąjungos šalių.

Parengta pagal Prezidentės spaudos tarnybos informaciją

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Antrajame metų ketvirtyje įvairios valdžios, mokslo ir studijų institucijos Valdemarą Razumą, kaip LMA prezidentą ir Aukštojo mokslo tarybos pirmininką, kvietė dalyvauti diskusijose dėl aukštojo mokslo tinklo optimizavimo: balandžio 4 d. – Lietuvos verslo konfederacijos posėdyje, balandžio 11 d. – susitikime su Šiaulių universiteto prorektorais, gegužės 29 d. ir birželio 19 d. – Švietimo ir mokslo ministerijos organizuojuose renginiuose.

Birželio 27 d. LR Prezidentūroje LMA prezidentas dalyvavo pasirašant Lietuvos Respublikos asocijuotosios narystės Lietuvos Europos branduolinių tyrimų organizacijoje (CERN) sutartį. Prieš tai V. Razumas LR Prezidentūroje (gegužės 25 d.) ir Užsienio reikalų ministerijoje (birželio 9 d.) aptarė sutarties pasirašymo programos projektą.

Dėl LMA statuto pakeitimo V. Razumas dažnai lankėsi LRS Švietimo ir mokslo komitete: balandžio 11 d. dalyvavo pasitarime dėl LMA ir Lietuvos mokslo tarybos nuostatų pateikimo projekto, gegužės 15 d. – posėdyje dėl LMA statuto, gegužės 31 d. – dėl „LMA statuto patvirtinimo“ pakeitimo projekto. 2017 m. birželio 6 d. LR Seime buvo patvirtintas nutarimas Nr. XIII-419 „Dėl Lietuvos mokslų akademijos statuto patvirtinimo“ pakeitimo.

V. Razumas vyko į įvairius renginius šalies regionuose ir užsienyje: gegužės 17 d. buvo surengta LMA

diena Ignalinos rajono, gegužės 18 d. – Anykščių rajono savivaldybėse; gegužės 26 d. dalyvavo Baltijos šalių mokslų akademijų prezidentų susitikime ir „L'Oréal Baltic“ stipendijų programos „Mokslo moterims“ 2017 m. konkurso nugalėtojų apdovanojimo iškilmėse Latvijos mokslų akademijoje.

Birželio 28 d. V. Razumas susitiko su J. E. Lietuvos Respublikos ambasadoriumi Japonijoje Egidijumi Meilūnu ir aptarė LMA ir Japonijos akademijos bendradarbiavimo klausimus.

Birželio 29 d. įvyko LMA vadovybės susitikimas su JAV valstybės sekretoriaus patarėju mokslo ir technologijų klausimais dr. Voganu Turekianu (Vaughan Turekian) dėl mokslo ir technologijų pažangos Lietuvoje bei Lietuvos ir JAV mokslo institucijų bendradarbiavimo.

LMA prezidiumas balandžio–birželio mėn. posėdžiaavo aštuonis kartus. Balandžio 4 ir 11 d. buvo aptarti 2016 m. LMA veiklos ataskaitos rengimo klausimai.

Balandžio 18 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtinta 2016 m. LMA veiklos ataskaita, balandžio 25 d. – LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė, Lietuvos pažangos premijos nuostatai, paskelbtas 2017 m. LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursas.

Centre JAV valstybės sekretoriaus patarėjas mokslo ir technologijų klausimais
dr. Voganas Turekianas (Vaughan Turekian)

Gegužės 9 d. LMA prezidiumo posėdyje Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas Feliksas Ivanauskas pristatė LMA dienos Ignalinos r., LMA viceprezidentas Domas Kaunas LMA dienos Anykščių r. savivaldybės programas, taip pat nutarta birželio 6 d. sušaukti LMA narių visuotinį susirinkimą, kuriame bus renkamas LMA prezidentas.

Gegužės 30 d. buvo patvirtinta 2017 m. birželio 6 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė, išklaudyta D. Kauno informacija apie LMA koordinuojamo ES SF projekto „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ įgyvendinimą, patvirtinti patikslinti Lietuvos pažangos premijos nuostatai.

Birželio 6 d. buvo patvirtinti LR Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus,

Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinių stipendijų konkurso paraiškų vertinimo komisijų siūlymai.

Birželio 12 d. LMA prezidiumas, remdamasis Lietuvos pažangos premijos nuostatais bei LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinio susirinkimo nutarimu, paskyrė Lietuvos pažangos premiją Vytauto Didžiojo universiteto profesoriui Liudui Mažyliui.

Birželio 27 d. LMA prezidiumas, remdamasis mokslų skyrių ekspertų komisijų LMA jaunųjų mokslininkų stipendijoms gauti siūlymais, paskyrė 2017–2018 m. LMA jaunųjų mokslininkų stipendijas jaunesiems mokslininkams bei aptarė prezidiumo narių siūlymus dėl naujų LMA prezidento rinkimų ir paskyrė rinkimų datą.

Parengė Lyda Milošienė, LMA vyriausioji referentė

LMA narių visuotiniai susirinkimai

Pradėdamas balandžio 25 d. sesiją LMA prezidentas prof. Valdemaras Razumas pakvietė tylos minute pagerbti LMA tikrojo nario žymaus fiziko, medžiagų inžinerijos mokslų specialisto prof. habil. dr. Liudviko Pranevičiaus (1944-03-20 – 2017-04-14) atminimą.

LMA vadovybė įteikė buvusioms LMA žurnalo „Mokslas ir technika“ darbuotojoms – direktorei ir vyriaus. redaktorei Reginai Matonienei bei finansininkei Ritai Kasperavičienei – LMA prezidiumo

padėkos raštus ir pasveikino LMA narį Gytį Jušką 75-ųjų gimimo metinių proga.

V. Razumas pristatė LMA 2016 m. veiklos ataskaitą. Nutarta patvirtinti 2016 m. LMA veiklos bei metinės pajamų ir išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitas ir 2017 m. LMA pajamų ir išlaidų sąmatą.

LMA užsienio narys Rimvydas Vasaitis perskaitė inauguracinį pranešimą „Guoba (*Ulmus* spp.) ir guobinių maras Gotlando saloje“ bei atsakė į LMA

Pirmame plane LMA užsienio narys Rimvydas Vasaitis

narių klausimus. Akad. Leonardas Kairiūkštis priminė R. Vasaičio darbų, jo mokslinės ir organizacinės veiklos reikšmę.

Mokslų skyrių pirmininkai – prof. D. Kaunas, prof. Feliksas Ivanauskas, prof. V. Basys – pristatė skyriuose išrinktus kandidatus į LMA tikruosius narius. Remiantis slapto balsavimo rezultatais, Lietuvos mokslų akademijos tikraisiais nariais išrinkti: Rolandas Palekas (architektūra, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius), Gintautas Tamulaitis ir Gintaras Valušis (fizika, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius), Jonas Mažeika (geologija, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius).

Lietuvos mokslų akademijos užsienio nariu išrinktas Makoto Asašima (Makoto Asashima) (medicina, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius, Japonija).

V. Razumas pristatė kai kuriuos LMA prezidiumo rinkimų reglamento pakeitimus, jiems LMA nariai vieningai pritarė.

Neišrinkus 2017 m. sausio 24 d. LMA narių visuotiniame susirinkime prezidento, mokslų skyriuose iš naujo buvo aptariami kandidatai į LMA prezidentus. Prof. D. Kaunas pristatė Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pasiūlytą prof. Rimvydo Petrausko kandidatūrą, prof. F. Ivanauskas ir prof. V. Basys – Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pasiūlytą prof. Eugenijaus Butkaus, prof. Henrikas Žilinskas – Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus

pasiūlytą prof. Zenono Dabkevičiaus, prof. Gintautas Žintelis – Technikos mokslų skyriaus pasiūlytą prof. Gintauto Dzemydos kandidatūras.

LMA nariai pritarė V. Razumo siūlymui naujus LMA prezidento rinkimus organizuoti 2017 m. birželio 6 d.

Salėje buvo eksponuojama 2016 m. LMA, jos narių ir LMA Vrublevskių bibliotekos rengtų leidinių paroda.

• Birželio 6 d. įvyko rinkiminis LMA narių visuotinis susirinkimas. Pradžioje buvo pasveikintas prof. Romualdas Karazija 75 metų sukakties proga bei buvęs ilgametis LMA choro meno vadovas Vytautas Verseckas 55 metų kūrybinės veiklos ir 75 metų sukakčių proga. LMA vadovybė LMA nario ženklus ir pažymėjimus įteikė išrinktiems LMA tikriesiems nariams prof. Gintarui Valušui ir prof. Jonui Mažeikai.

LMA prezidento rinkimų posėdžio pirmininku išrinktas LMA tikrasis narys Benediktas Juodka. Pirmininkas priminė rinkimų tvarką ir suteikė žodį keturiems į LMA prezidentus įregistruotiems kandidatams. Prof. Eugenijus Butkus, prof. Zenonas Dabkevičius, prof. Gintautas Dzemyda, prof. Rimvydas Petrauskas pristatė savo veiklos programas ir atsakė į posėdžio pirmininko bei susirinkusiųjų klausimus.

Apie kandidatus savo nuomonę pareiškė LMA nariai Vytautas Nekrošius, Romualdas Grigas,

LMA nariai renka LMA prezidentą

Leonardas Kairiūkštis, Danielius Eidukas, Vytautas Kaminskas, Gintautas Žintelis. Buvo išrinkta balsų skaičiavimo komisija. Prireikė trijų balsavimo ratų, kad paaiškėtų, jog nė vienas kandidatas nesurinko reikalingos balsų daugumos. Posėdžio komisijos pirmininkas konstatavo, kad LMA prezidento rinkimai neįvyko.

Posėdžiui toliau vadovavęs LMA prezidentas Valdemaras Razumas kalbėjo, kad susidarė precedento

neturinti situacija, kai antrą kartą neišrenkamas LMA prezidentas. Jis pasiūlė sudaryti darbo grupę, kuri teiktų siūlymus dėl naujų LMA prezidento rinkimų. Mokslų skyrių pirmininkų rinkimai mokslų skyriuose turi būti organizuojami rinkimų reglamente numatyta tvarka. Esamo prezidiumo įgaliojimai pratęsti tiek, kiek leidžia rinkimų reglamentas – iki 2017 m. spalio 31 d.

Lyda Milošienė, LMA vyriausioji referentė

Lietuvos periodinių mokslo leidinių patikra

LMA kartu su partneriais įgyvendina Europos Sąjungos lėšomis finansuojamą projektą „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“. Projekto trukmė – treji metai. Kiekvienais metais yra numatytas ekspertinis dešimties atrinktų finansuoti leidinių kokybės patikrinimas. Šių metų balandžio–gegužės mėnesiais Ekspertų komisija, kurią sudarė po du atstovus iš Lietuvos mokslų akademijos, Švietimo ir mokslo ministerijos ir Lietuvos mokslo tarybos, įvykdė pirmąjį (iš planuojamų trijų) 2016–2018

metais finansuojamų 47 periodinių mokslo leidinių patikros etapą, kurio metu pagal planą įvertinta 10 įvairių Lietuvos mokslo ir studijų institucijų leidžiamų žurnalų. Patikrai Komisija atrinko: VU leidinius „Problemos“, „Ekonomika“, „Nonlinear Analysis: Modelling and Control“; VDU – „Darbai ir dienos“; VGTU – „Business, Management & Education“, „Transport“; LSMU – „Medicina“; MRU – „Socialinių mokslų studijos“; LMA – „Chemija“ ir „Menotyra“. Ekspertai rėmėsi LMA prezidento patvirtinta Lietuvos periodinių mokslo leidinių

vertinimo metodika ir savo pačios pagal minėtąją Metodiką parengta ekspertinio vertinimo anketa. Vertinimo kriterijai, kuriais ekspertai vadovavosi šiame procese, buvo tokie: 1) esminis atitikimas pagal anketinio vertinimo rodiklius, 2) naudingumas Lietuvai, 3) Lietuvos autorių procentinis rodiklis (ne mažiau kaip 30 proc.), 4) mokslo kryptį (sritį) dubliuojančių žurnalų skaičius vienos mokslo institucijos leidinių sąrašė, 5) santraukos valstybine ir anglų kalba (atsižvelgiant į LR Konstitucijos nuostatą dėl valstybinės kalbos teisių ir prioriteto), 6) leidinių referavimas duomenų bazėse ir šių bazių reikšmingumas atsižvelgiant į žurnalų mokslo sritį.

Ekspertų grupė nustatė, kad visi 10 vertinti žurnalai leidžiami pagal mokslo periodiniams leidiniams nustatytą tvarką (išleisti visi planuoti numeriai), jie atitinka formalius ir kokybinius reikalavimus. Dauguma straipsnių yra prieinami ir elektronine forma, visi leidiniai referuojami tarptautinėse duomenų bazėse. Aukščiausiu balu (25) neįvertintas nė vienas žurnalas. Aukštesniaisiais

balais įvertinti mokslo žurnalai ne tik referuojami SCOPUS, EBSCO, ISI WOS ir kitose pripažintose duomenų bazėse, bet ir dažnai cituojami, juose aukštas užsienio autorių straipsnių procentas. Žemesnius vertinimo balus surinko žurnalai, neatitinkantys kai kurių projekto sąlygų keliamų kriterijų. Pvz., atsilieka nuo leidybinio grafiko, pasenę kai kurie interneto svetainėje skelbiami duomenys, į straipsnių recenzavimą nėra įtraukiami užsienio mokslininkai, trūksta tarptautiškumo, dominuoja žurnalų rengiančio instituto mokslininkų publikacijos ir recenzijos. Reikia pažymėti, kad projekto lėšomis finansuojamų leidinių pilnatekstė prieiga prie straipsnio ar viso žurnalo negali būti ribojama. Ribojimas pripažintas kaip trūkumas ir vienam iš tikrintų leidinių buvo sumažinti balai. Žurnalų redakcinėms kolegijoms buvo nurodyta, atsižvelgus į ekspertų pateiktas pastabas, ištaisyti trūkumus. Kitame kontrolinės patikros etape bus įvertinta, ar viskas ištaisyta. **Lietuvos periodinių mokslo leidinių vertinimo ekspertų komisijos informacija**

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Karštų diskusijų konferencija

Balandžio 20 d. Aleksandro Stulginskio universitete (ASU) surengta tradicinė Lietuvos dirvožeminių draugijos prie LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus mokslinė konferencija „Dirvožemis ir aplinka – 2017“. Renginyje dalyvavo apie 150 draugijos narių ir besidominčiųjų dirvožemio mokslo klausimais iš Aleksandro Stulginskio, Klaipėdos, Vilniaus, Vytauto Didžiojo universitetų, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) padalinių, Valstybės žemės fondo (VŽF), Lietuvos geologijos ir geografijos instituto, Lietuvos geologijos (LGT) ir Valstybinės miško (VMT) tarnybų. Renginys pritraukė šalies ūkininkų, žemės ūkio bendrovių specialistų, ASU studentų. Kalbėjo renginio rėmėjas LR Seimo narys Valius Ažuolas.

Konferencijoje buvo perskaityta 15 pranešimų, jų temas galima suskirstyti į tris grupes: dirvožemio mikrobiologiniai tyrimai, organinių liekanų pokyčiai

dėl skirtingo naudojimo ir renatūralizavimo bei aktualūs taikomieji dirvožemio mokslo klausimai.

Tarp pirmos grupės pranešimų didelio dėmesio sulaukė prof. habil. dr. Gedimino Staugaičio ir jo kolegų iš LAMMC Agrocheminių tyrimų laboratorijos mintys apie dirvožemio gerinimo medžiagų naudojimo perspektyvas Lietuvoje ir granuliuoto mėšlo poveikį žemės ūkio augalams. LAMMC Vokės filialo mokslininkė habil. dr. Liudmila Tripolskaja supažindino su skirtingų agrotechnikos priemonių poveikiu augalų mitybos elementų migracijai lengvos granulometrinės sudėties dirvožemiuose. ASU doc. Nijolė Maršalkienė atskleidė dirvožemio mikroorganizmų veiklą ir reikšmę žemės ūkio augalų biostimuliantų pramonėje.

Teorijos ir praktikos požiūriu turiningas ASU doc. Jūratės Aleinikovienės pranešimas apie biologinius azoto pokyčius intensyvių ūkių dirvožemiuose. Jos

kolegos iš Agroekosistemų ir dirvožemio mokslų instituto doc. Rimantas Vaisvalavičius, dr. Romutė Mikučionienė ir kiti kalbėjo apie anglies pasiskirstymą dirvožemio struktūriniuose agregatuose. LAMMC Žemdirbystės instituto mokslininkai dr. Alvyda Šlepetienė, dr. Jonas Šlepetys, dr. Inga Liaudanskienė, VU doc. dr. Jonas Volungevičius nagrinėjo humuso ir suminės anglies pokyčius dirvožemyje auginant energetinės paskirties daugiamečius žolinius augalus ir durpžemio savybių kaitą dėl skirtingo naudojimo.

Aktualioms naujienoms galima priskirti VŽF atstovės Liucijos Lukšienės žinią apie galimybę internetu naudotis dirvožemio erdvinių duomenų rinkiniu. Dirvožemio saugos įstatymo rengimo sunkumus pristatė dr. Virginija Gregorauskienė (LGT), geografės dr. Dainos Galvydytės indėlį į Lietuvos dirvožemio mokslo plėtrą nušvietė J. Volungevičius ir Klaipėdos universiteto prof. habil. dr. Marija Eidukevičienė.

LMA tikrasis narys Algirdas Motuzas

Žmogaus ir gamtos sauga

Gegužės 3–5 d. Aleksandro Stulginskio universitete (ASU), Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Kauno botanikos sode, Zarasų miškų urėdijoje, Gražutės ir Sartų regioniniuose parkuose vyko 23-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogus ir gamtos sauga 2017“, kurios tikslas – stiprinti mokslininkų ir gamybininkų bendradarbiavimą, skleisti tarpusavyje susietų žmogaus saugos ir sveikatos bei gamtos apsaugos, inžinerinių-technologinių tyrimų rezultatus, numatyti galimus sprendimo kelius pritaikant naujausius mokslo pasiekimus žemės ir miškų ūkio technologijose, didinant Lietuvos žemės ūkio gamybos darnumą bei efektyvumą. Konferencijoje buvo daugiau kaip 200 dalyvių: žemės ir miškų ūkio

specialistai, konsultantai, ūkininkai, sodininkai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, studentai.

Plenariniame posėdyje buvo išklausti penki pranešimai. Žemės ūkio ministerijos Ekonomikos departamento direktoriaus pavaduotojas Zigmas Medingis aptarė klimato kaitos įtakos žemės ūkio produkcijos gamybai problemas ir tausojančio ūkininkavimo gaires. Akademikas Jurgis Kazimieras Staniškis (JTO ekspertas) apibūdino darnaus vystymosi pasaulines problemas ir Jungtinių Tautų organizacijos veiklą šioje srityje bei iššūkius Lietuvos ūkiui. LR vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojas Arūnas Lupeika akcentavo streso darbe aktualiją, nurodė darbuotojų saugos ir sveikatos problemų sprendimo kelius bei pažymėjo specialistų rengimo svarbą. Akademikas Audrius Sigitas Maruška supažindino su cheminės technologijos metodais atliekant bioįvairovės tyrimus. ASU mokslininkų kolektyvui (vadovai prof. dr. Dainius Steponavičius, prof. dr. Gintautas Mozgeris) atstovavęs doktorantas Darius Jovarauskas pristatė tiksliojo ūkininkavimo aktualijas, ypač tręšimo darbuose, apibūdino aplinkos apsaugos galimybes naudojant tikslias technologijas.

Konferencija vyko keturiose sekcijose. Perskaityti 133 pranešimai, kurių autoriai ar bendraautoriai buvo iš Lietuvos, Italijos, Prancūzijos, Baltarusijos, Vokietijos, Alžyro ir Meksikos. Dauguma pranešimų – Lietuvos universitetų magistrantai, doktorantai, jaunieji mokslininkai ir tyrėjai.

LMA tikrasis narys Algirdas Raila ir

doc. dr. Ričardas Butkus, ASU Žemės ūkio fakulteto Žemės ūkio inžinerijos ir saugos institutas

LMA tikrasis narys Jurgis Kazimieras Staniškis.
Dr. Simonos Paulikienės nuotr.

Augalų biologijos tyrimai

Gegužės 10 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Sodininkystės ir daržininkystės institute (Babtai, Kauno r.) įvyko konferencija „Augalų biologijos tyrimai augalininkystės proveržio kryptyse“ ir sodo žydėjimo šventė. Renginį pradėjo LMA tikrasis narys Pavelas Duchovskis, dalyvius sveikino LMA tikrasis narys Vidmantas Stanys. Konferencijoje dalyvavo LMA nariai, LAMMC, Kauno technologijos, Vytauto Didžiojo, Aleksandro Stulginskio universitetų, Gamtos tyrimų centro mokslininkai. Instituto direktorius dr. Audrius Sasnauskas pažymėjo, kad konferencija pritraukė ne tik mokslininkų, bet ir ūkininkų, Babtų gimnazijos atstovų. Pranešimuose ypatingas dėmesys buvo skirtas beatliekinių augalinių žaliavų

perdirbimo technologijoms kurti, apšvietimo, biotechnologijų ir fitocheminės analizės proveržio idėjoms. Taip pat nagrinėti ir augalų adaptyvumą lemiantys mechanizmai, selekcinė, pomologinė ir fitopatologinė senųjų sodų Lietuvoje vertė.

Po konferencijos surengtas instituto partnerių – Babtų gimnazijos moksleivių muzikinis pasirodymas. Apsilankyta instituto soduose, plačiau apie sodininkystę papasakojo Sodininkystės technologijų skyriaus vedėjas dr. Darius Kviklys. Dėl vėluojančio pavasario nepavyko pasigrožėti obelių žiedais.

Dr. Giedrė Samuolienė, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės instituto vyresnioji mokslo darbuotoja

Paskaita iš ciklo „Lietuvos mokslų akademijos vardinių premijų laureatai“

LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius bei Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas gegužės 11 d. pakvietė į doc. dr. Brigitos Speičytės paskaitą „Vincio Krėvės agonas“. Tai pirmasis renginys

iš ciklo „Lietuvos mokslų akademijos vardinių premijų laureatai“. Lietuvos mokslų akademijos 2016 m. Vincio Krėvės-Mickevičiaus (literatūra) premija skirta B. Speičytei už mokslo darbų ciklą „XIX amžiaus

Lietuvos literatūros istorijos tyrimai“. Paskaitoje laurate kitu žvilgsniu nagrinėjo Vinco Krėvės kūrybą ir asmenybę, pateikė įdomių įžvalgų bei samprotavimų. Renginį vedė LMA tikroji narė Viktorija Daujotytė-Pakerienė, diskusijose kalbėjo LMA

tikrasis narys Vytautas Martinkus, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorius dr. Mindaugas Kvietkauskas, etnologė Gražina Kadžytė ir kiti.

LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus informacija

LMA diena Ignalinoje

Ignalinos rajono savivaldybės ir LMA draugiški ryšiai įtvirtinti 2012 metais, kai buvo pasirašyta šių dviejų institucijų bendradarbiavimo sutartis. Gražia tradicija tapo Ignalinoje rengiamos LMA dienos. Toks renginys įvyko ir gegužės 17-ąją. Savivaldybėje priimta grupė mokslininkų, kurie skaitė paskaitas savivaldybininkams, mokiniams, gyventojams. Tai LMA prezidentas Valdemaras Razumas, akademikai Feliksas Ivanauskas, Vytautas Jonas Sirvydis, Juozas Vidmantis Vaitkus ir teisininkas, VU docentas, advokatų kontoros „Cobalt“ partneris dr. Deividas Soloveičikas.

„Mums didelė garbė ir džiaugsmas turėti tokius partnerius, dalyvauti bendruose renginiuose, sulaukti intelektualinės pagalbos. Keletas žinomų akademijos mokslininkų yra aktyvūs Ignalinos kraštiečių klubo nariai, mylintys ir gerbiantys mūsų kraštą“, – sakė savivaldybės meras Henrikas Šiaudinis.

Jis papasakojo apie Ignalinos miestą, rajoną, kurortines viltis. Muzikinį sveikinimą svečiams dovanojo Ignalinos Miko Petrausko muzikos mokyklos gitaristų ansamblis, vadovaujamas mokytojo Vytauto Panavo.

LMA prezidentas V. Razumas kalbėjo apie Akademijos veiklą Lietuvoje ir užsienyje, atliktus tyrimus, mokslinę leidybą, projektus. Pasibaigus oficialiajai renginio daliai, vyko paskaitos. Savivaldybės administracijoje darbuotojams ir įstaigų atstovams advokatas dr. D. Soloveičikas pristatė naujojo viešųjų pirkimų įstatymo naujoves, pateikė viešųjų pirkimų teismų praktikos apžvalgą, atsakė į klausimus, vėliau susitiko su savivaldybės administracijos direktoriumi Vidu Kreivėnu.

Į profesorių F. Ivanausko ir J. V. Vaitkaus paskaitą Ignalinos Česlovo Kudabos progimnazijoje susirinko vyresniųjų klasių mokiniai, besidomintys

Iš kairės: Ignalinos r. savivaldybės meras Henrikas Šiaudinis, Ignalinos r. savivaldybės administracijos vyriaus. specialistė ryšiams su visuomene Lina Kovalevskienė, LMA prezidentas Valdemaras Razumas

perspektyviomis profesijomis, naujausiais mokslo laimėjimais ir studijomis Vilniaus universitete. Jiems buvo pateikta daug įdomių faktų, supažindinta su galimybėmis ir papasakota keletas gabiausių studentų sėkmės istorijų. Profesorių teigimu, chemijos, fizikos, informacinių technologijų studijos atveria duris į mokslinių tyrimų, išradimų ir inovacijų erdves.

Bene daugiausia dėmesio sulaukė garsaus širdžių chirurgo akademiko V. J. Sirvydžio paskaita, kurioje profesorius labai paprastai ir visiems suprantamai pasakojo apie širdies ligas, donorystę, sudėtingas širdies persodinimo operacijas, dirbtines širdis ir jų nuolatinį tobulinimą, vožtuvų chirurgijos pasiekimus, pristatė naujausius mokslinius tyrimus apie organų išauginimą iš kamieninės ląstelės ir kita. Minėta, kad Lietuvoje per metus persodinama apie 20 širdžių,

tačiau daug pacientų miršta taip ir nesulaukę dono- ro. Na, o pagrindiniai patarimai, kaip išlaikyti sveiką širdį, profesoriaus teigimu, visiems gerai žinomi – tai judėjimas, saikinga sveika mityba ir gyvenimas be žalingų įpročių. Profesoriumi už sugrąžintą gyvenimą dėkojo buvęs pacientas, kuriam prieš keletą metų sėkmingai atlikta operacija. Laikraščio „Nauja vaga“ redaktorės pavaduotoja Vida Gasparavičienė V. J. Sirvydžiui priminė jo pirmąją, prieš 30 metų padarytą širdies persodinimo operaciją jos buvusiam mokytojui. Pasibaigus priėmimui savivaldybėje ir paskaitoms, mokslininkai aplankė Mielagėnų bažnyčią, Paliesiaus dvarą, Alfejų šaltinį Svylės kaime. **Lina Kovalevskienė, Ignalinos rajono savivaldybės administracijos vyriausioji specialistė ryšiams su visuomene**

LMA diena Anykščių rajono savivaldybėje

Gegužės 18 d. Anykščių menų inkubatoriuje–menų studijoje įvyko LMA diena Anykščių rajono savivaldybėje, kurios programoje – Anykščiai žemės ūkio ir miškų mokslų bei humanitarinių ir socialinių mokslų akiratyje.

Susirinkusiesiems pranešimą „Anykštėnai rašytojai pasaulyje“ perskaitė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslinės bibliotekos Rankraštyno vedėjas Virginijus Gasiliūnas. Miško ekonominę ir ekologinę svarbą analizavo LMA

Kalba LMA prezidentas
Valdemaras Razumas

tikrasis narys Darius Danusevičius. Išklause pranešimus, renginio dalyviai aptarė ne tik teorinius, bet ir praktinius klausimus. Drauge su Anykščių rajono savivaldybės vicemeru Sigučiu Obelevičiumi ir Anykščių urėdu Sigitu Kinderiu aplankė miško medelyną, Anykščių šilėlių ir Medžių lajų tako kompleksą. Kaip teigė Anykščių urėdas S. Kinderis, Anykščių miškų urėdijos Pavarių medelynas yra vienas iš penkių moderniausių medelynų Lietuvoje. Jame įrengta pusiau mobili laistymo sistema, iškastas vandens telkinys, kurio vandens papildymui įrengtas artezinis gręžinys, sumontuoti pirmieji kilnojami šiltnamiai. Medelyne auginami hibridinės drebulės sodmenys, o visiems sodmenims saugoti bei rūšiuoti pastatytos sodmenų rūšiavimo ir sandėliavimo patalpos su šaldymo ir drėkinimo įranga.

Anykščių rajono savivaldybės vicemerą S. Obelevičių, vedžiodamas po Medžių lajų taką, kalbėjo, kad tai pirmasis takas Baltijos valstybėse ir visoje Rytų Europoje, kur galima pasivaikščioti medžių lajų lygyje. Kompleksas atidarytas 2015 m.

rugpjūčio 7 d. ir tam didžiulį pagrindą turėjo 2011 m. gruodžio 19 d. LMA organizuota diskusija bei LMA palaikymas įgyvendinant Medžių lajų tako projekto idėją. Šiandien Medžių lajų takas matomas kaip originalus architektūrinis sprendimas: apžvalgos bokšto architektūros motyvu pasirinkta Lietuvos etnokultūrinio regiono Aukštaitijos tautinė juosta. Fasaduose dominuoja juostos motyvas iš rombų. Keliaujant Medžių lajų taku galima pasiklaudyti ištraukų iš Antano Baranausko poemos „Anykščių šilėlis“. Nuo informacinio centro iki tako pradžios įrengtos šešios stotelės, skirtos susipažinti su medžiais bei gamtos ir kultūros vertybe – Puntuko akmeniu.

Apibendrinamas LMA dieną Anykščiuose, savivaldybės vicemerą S. Obelevičių pasidžiaugė 2010 m. pasirašyta LMA ir Anykščių rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartimi ir pastangomis plėtoti ateities viziją, atitinkančią Akademijos ir Anykščių rajono bendruomenių tikslus.

Reda Daukšienė, LMA Žemės ūkio ir miškų skyriaus mokslinė sekretorė

Apsilankymas laikinojoje LMA Vrublevskių bibliotekos saugykloje

Gegužės 30 d. LMA prezidentas Valdemaras Razumas ir viceprezidentas Domas Kaunas kartu su grupe LMA Vrublevskių bibliotekos (LMAVB) darbuotojų: direktoriumi dr. Sigitu Narbutu, direktoriaus pavaduotoju ūkiui Tadu Valentukevičiumi, moksline sekretore Leokadija Kaireliene bei Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėja Birute Pilipavičiene apsilankė Galinės kaime esančiame UAB „Transekspedicija Invest“ sandėlyje, kur įrengta laikinoji LMAVB dokumentų saugykla. Prezidiumo vadovai ir LMAVB darbuotojai susitiko su UAB „Transekspedicija Invest“ direktoriumi Vidmantu Pelėda ir komercijos direktoriumi Audriumi Puskunigiu, apžiūrėjo laikinąją saugyklą ir įvertino dokumentų saugojimo sąlygas. Čia

2016 m. birželio–rugsėjo mėn. iš rekonstruojamo LMAVB saugyklų pastato buvo pervežta daugiau kaip 2 mln. 500 tūkst. leidinių. Dalis jų buvo sudėti į prieš tai sumontuotas lentynas (bendras jų ilgis siekia apie 24 km). Tai dažniau skaitytojų užsakinėjami dokumentai. Juos LMAVB darbuotojai kelis kartus per savaitę pristato vartotojams į centrinius rūmus.

LMA prezidiumo vadovai palankiai įvertino tiek saugyklos būklę, tiek bibliotekos specialistų atliktą didžiulį darbą pakuojant, į laikinąją saugojimo vietą pervežant ir čia sutvarkant atgabentus dokumentus.

LMAVB direkcijos informacija
Silvijos Valatkaitės iliustracija

Ar reikia visuomenei humanitarinių ir socialinių mokslų žinių

Gegužės 31 d. LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius organizavo konferenciją „Humanitarinių ir socialinių mokslų žinios visuomenės poreikiams“, kurioje ir buvo aptartas šis klausimas. Vienuolika Lietuvos mokslų akademijos narių – Grasilda Blažienė, Antanas Buračas, Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Romualdas Grigas, Rūta Janonienė, Domas Kaunas, Giedrius Kuprevičius, Vytautas Nekrošius, Rolandas Palekas, Rimvydas Petrauskas, Antanas Tyla – skaitė pranešimus ir kvietė diskutuoti dar kartą panagrinėti aktualius klausimus.

Renginys organizuotas įgyvendinant projektą „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“, finansuojamą Europos socialinio fondo lėšomis.

Publikavimo kultūra humanitariniuose moksluose: kaip (ar) matuoti tekstus ir jų sklaidą? – į tokį klausimą pranešimu atsakė prof. R. Petrauskas. Prof. V. Daujotytės-Pakerienės pranešimo „Literatūros fenomenologija – žmogaus pasaulio pažinimui ir savižinai“ vedančioji gija – Ch. L. Borcheso mintis iš apsakymo „Undras“: „Visiems gyvenimas duoda viską, tik dauguma to nežino.“

2016 metais svetainėje www.prusija.lki.lt paskelbtą Interaktyvųjį Rytų Prūsijos žemėlapi pristatė prof. G. Blažienė. „Teisės vertybės visuomenės sąmonėje – būtina pilietinės visuomenės susiformavimo sąlyga“ – tai prof. V. Nekrošiaus pranešimo tema. Prof. A. Buračo pranešimas buvo skirtas profesinių kompetencijų formavimui ir jų įtakai inovacijoms. Prof. A. Tylos pranešime „Demokratinis Lietuvių konferencijos (LK, 1917) pobūdis ir vaidmuo Lietuvos valstybės atkūrimo“ buvo pagrįsta, kad Lietuvių konferencijai tenka nepaprastai svarbus vaidmuo lietuvių tautos, kaip Lietuvos siuzereno, valstybingumo istorijoje.

Posthumanistiniai pasikalbėjimai – tai akademikų V. Daujotytės-Pakerienės ir G. Kuprevičiaus pamąstymai „konferencijos pranešimų paraštėse“.

LMA tikrieji nariai Viktorija Daujotytė-Pakerienė ir Giedrius Kuprevičius

Žaismingą diskusiją paryškino prof. G. Kuprevičiaus fortepijonu atliktos kelios muzikinės improvizacijos.

Prof. R. Palekas pranešime „Architektūros kūrinys ir jį supanti aplinka: paslėptoji geografija“ aptarė architektūros regionalumo problemą. LMA tikroji narė R. Janonienė, remdamasi iki šiol tyrėjų nenaudotais archyviniais šaltiniais, pranešime „Nauja apie Verkių rūmų ansamblį“ pateikė išsamų požiūrį į Verkių ansamblio raidą vyskupo I. J. Masalskio valdymo laikotarpiu (1762–1794).

Prof. D. Kauno pranešimo tema – „Ikonografinio naratyvo formavimas dokumentinio paveldo tyrimuose (remiantis studijos „Kristijono Donelaičio atminties paveldas“ rengimo patyrimu)“.

Prof. R. Grigas pranešimu „Tautiškumo ir valstybės dermė: būsenų socioistorinė ir sociosofinė charakteristika“ siekė filosofiniu, sociologiniu bei politologiniu žvilgsniu apibūdinti lietuvių tautos ir jos pagrindu sukurtos bei egzistuojančios valstybės istorinę bei dabarties esatį, jos kontūrus.

Konferencijos pranešimų tezės išleistos atskiru leidiniu.

Konferencijos pranešimai ir diskusijos ne tik suteikė naujų mokslinių žinių, bet dar kartą pagrindė, kaip svarbu viešai diskutuoti aktualiais humanitarinių ir socialinių mokslų klausimais.

Aurika Bagdonavičienė, LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

Modernioji pediatrija

LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Motinos ir vaiko komisija birželio 1 d. trečią kartą surengė konferenciją, skirtą Pasaulinei vaikų gynimo dienai. Tradiciškai ji rengiama kartu su Sveikatos apsaugos ministerija. Joje kviečiami dalyvauti vaikų gydytojai ir gretimų specialybių atstovai, taip pat vaikų reikalais besirūpinančios visuomeninės organizacijos ir visi kiti, kuriems svarbūs vaikų sveikatos ir jų priežiūros klausimai. Šių metų konferencijos pranešimų temos buvo labai įvairios – aptarti vaikų sveikatos, jų priežiūros organizacijos, demografiniai ir kiti klausimai. Plenariniuose posėdžiuose nagrinėti bendrieji vaikų sveikatos priežiūros kokybės ir prieinamumo, paauglių sveikatos ir perėjimo į suaugusiųjų amžių problemos.

Sveikatos apsaugos ministerijos atstovės Anželika Balčiūnienė ir dr. Rita Sketerskienė konferencijos dalyvius supažindino su vaikų sveikatos statistiniais rodikliais, iš kurių matyti, kad Lietuvoje vaikų sveikatos priežiūra gerai organizuota. Tačiau buvo pažymėta, kad per pastaruosius dvejus trejus metus nepastebėta kitimų tendencijų teigiama linkme. Reikia ieškoti, kokios to priežastys ir kokių reikia imtis priemonių situacijai gerinti. Taip pat buvo pristatytos vaikų teisių apsaugos Lietuvoje naujovės.

Europos pediatrių akademijos viceprezidentas dr. Stefanus del Torsas (Stefano del Torso) perskaitė pranešimą „Moderniosios pediatrijos samprata: pirminė vaikų sveikatos priežiūra Europoje“ apie vaikų sveikatos priežiūros sistemas įvairiose Europos Sąjungos šalyse. Lektorius Italijoje dirba praktinį pediatro darbą, tad puikiai išmano šio amžiaus sveikatos problemas. Kalbėdamas jis svarbiausią vaidmenį vaikų sveikatos priežiūroje, ypač ikimokykliniame amžiuje, skyrė vaikų gydytojams ir pranešime pagrindė, kad tokia sistema labiau apsimoka ir finansiškai.

Apie retomis ligomis sergančių vaikų priežiūros pasiskirstymą tarp specializuoto genetikos centro ir pirminės priežiūros gydytojo pranešimą perskaitė

Iš kairės: LMA Motinos ir vaiko komisijos pirmininkas prof. Arūnas Valiulis, doktorantė Vaida Taminskienė ir akad. Vytautas Basys. Arūno Valiulio archyvo nuotr.

VU prof. Algirdas Utkus. Jis pabrėžė, kad šių dviejų grandžių bendradarbiavimas yra labai svarbus sprendžiant gydymo, auklėjimo ir socialinės priežiūros problemas.

Apie paslaugų teikimo vaikams skirtingas sąlygas kalbėjo privačios vaikų poliklinikos Klaipėdoje įkūrėja dr. Indrė Būtienė, valstybinės įstaigos poliklinikos Vilniuje atstovė gydytoja Laimutė Šumskienė ir VU Vaikų ligų klinikos doc. Vaidotas Urbonas. Kiekvienai sistemai iškyla bendra problema – kvalifikuota vaikų sveikatos priežiūra išnaudojant šiuo metu Lietuvoje galiojančius teisės aktus ir finansavimo principus.

Keletas pranešimų buvo skirta aktualiai emigracijos problemai. Svarstyti vaikų sveikatos klausimai, kai tėvai emigruoja, o vaikai lieka Lietuvoje. VU Visuomenės sveikatos instituto mokslininkai kartu su vaikų gydytojais nagrinėja įvairių amžiaus grupių vaikų fizinės būklės, sveikatos ir psichinės savijautos aspektus emigracijos procesų kontekste. Apie tai pranešimą perskaitė Justina Račaitė, doc. Marija Jakubauskienė ir prof. Genutė Šurkienė.

LSMU atstovai infekcologai prof. Auksė Mickienė ir dr. Liucijus Ambraška parengė pranešimą apie meningokokinės infekcijos pavojus vaikams, paaugliams ir jauniems žmonėms ir skiepų nuo šios

pavojingos ligos reikšmę. Pranešimas iliustruotas stebėtais sunkios infekcijos atvejais, kai teko gydyti neskiepytus pacientus.

Apie muzikos terapijos reikšmę vaikų sveikatai palaikyti ir reabilitacijai pranešimą perskaitė Lietuvos muzikos akademijos ir VU Vaikų ligoninės Neonatologijos centro darbuotojos doc. Vilmantė Aleksienė ir dr. Rasa Garunkštienė.

Konferencijoje pirmą kartą buvo įteiktas apdovanojimas – Motinos ir vaiko komisijos garbės

diplomas už geriausią recenzuojamame žurnale paskelbtą jaunojo mokslininko straipsnį. Jis įteiktas VU Visuomenės sveikatos instituto doktorantei Vaidai Taminskienei už publikaciją „Škotijos vaikų, sergančių bronchine astma, gyvenimo kokybės veiksniai“ (*Factors associated with quality of life in children with asthma living in Scotland*), atspausdintą žurnale „Pediatric Pulmonology“.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

Selekcijos ištakos – rankinė augynų sėja fiksuotais atstumais. Dotnuva apie 1930 m. Nežinomo autoriaus nuotr.

Mokslas žemės ūkio plėtrai

Birželio 19–20 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Žemdirbystės institute vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Augalų selekcija – mokslas žemės ūkio plėtrai“, skirta augalų selekcijos Lietuvoje 95-mečiui. Konferencijoje dalyvavo Latvijos, Estijos, Baltarusijos ir Lietuvos genetikai ir selekcininkai, perskaitę 30 mokslinių pranešimų. Jie susipažino su Dotnuvos augalų selekcininkų ir genetikų darbais bei naujomis lietuviškomis javų ir daugiamečių žolių veislėmis.

Konferencijos organizavimą rėmė LMA, Žemės ūkio ministerija, Lietuvos sėklininkystės asociacija, kompanijos ir ūkininkai, platinantys lietuviškas augalų veisles.

Įveikti dideles darbo apimtis šiuo metu padeda specialios selekcinės mašinos. Autoriaus nuotr.

Dotnuvoje selekcija buvo pradėta 1922 m., kur iš Rusijos sugrįžęs prof. Dionizas Rudzinskis (vėliau pasirašinėjęs Rudzinsko pavarde) įkūrė Dotnavos (vėliau pavadinta *Dotnuvos*) selekcijos stotį. Jis

atsivežė 380 įvairių augalų selekcinį numerį, sukurtą savo ankstesnės selekcinės veiklos metu. Iš jų jau 1924 m. buvo sukurta pirmoji lietuviška žieminių kviečių veislė 'Akuotuotieji'.

Augalų veislių kūrimo darbus šiuo metu tęsia LAMMC filialai: Žemdirbystės, Sodininkystės ir daržininkystės institutai, Upytės bandymų stotis ir Vokės filialas. Selekciniai darbai niekada nebuvo nutraukti. Selekcija yra ne tik mokslinis, bet ir kultūrinis

šalies paveldas, turintis galias tradicijas. Per visą laiką Dotnuvoje sukurtos 325 naujos veislės. Atkūrus Nepriklausomybę, instituto selekcininkai sukūrė 34 javų, 14 ankštinių grūdinių ir 58 daugiamečių žolių veisles. Šiuo metu Nacionaliniame augalų veislių sąraše ir ES bendrajame žemės augalų veislių kataloge yra įrašyta 141 augalų veislė, sukurta Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centre.

LMA tikrasis narys Vytautas Ruzgas

Bandymų apžiūroje.
Dr. Roberto Kostecko nuotr.

2017 m. žemdirbio vasara

Birželio 21 d. Aleksandro Stulginskio universiteto (ASU) Bandymų stotis kartu su LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi (ŽŪMMS) surengė tradicinę mokslinę-praktinę konferenciją „Žemdirbio vasara 2017“, kurios tema – „Inovatyvios ūkininkavimo technologijos agroekosistemų tvarumui“. Tarp organizatorių – ir Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Lietuvos agronomų sąjunga. Renginyje buvo pristatyti problemų sprendimai pagal Lietuvos mokslo tarybos programą „Agro-, miško ir vandens ekosistemų tvarumas“ (2015–2021). Bandymų

stoties direktorius prof. habil. dr. Rimantas Velička pasidžiaugė dalyvių gausa: tarp jų ir tyrėjai iš agrarinių mokslo institucijų, ir konsultantai, ir žemės ūkio praktikai – firmų vadovai ir specialistai, ūkininkai, siekę mokslo žiniomis patikrinti komercijos firmų siūlymus žemdirbiams.

Išklausius ŽŪMMS pirmininko Zenono Dabkevičiaus pranešimą „Kokie pokyčiai laukia Lietuvos žemės ūkio“, parengtą kartu su Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos direktoriumi dr. Edvardu Makeliu ir Lietuvos agronomų sąjungos pirmininke

Giedre Butkiene, nuomone apie žemdirbystės raidos kryptis šiltėjančio klimato sąlygomis dalijosi UAB „Agra Corporation“ intensyvios žemdirbystės laukų valdytojas gamybos direktorius Tautvydas Beinoras ir ekologinio ūkio šeimininkas Valentinas Genys. Abu pranešėjai, skirtingų žemdirbystės sistemų taikytojai, pagrindine žemės ūkio augalų gausaus derliaus sąlyga nurodė dirvožemio humusingumą, užtikrinantį geras jo hidrofizikines savybes

ir intensyviai naudojamos ekosistemos gyvybingumą. Kuluaruose konferencijos dalyviai pasisakė už kuo greitesnį Dirvožemio įstatymo, kurio projektas pradėtas svarstyti LR Seime, priėmimą.

ASU mecenatai pristatė ir demonstravo modernią žemės ūkio techniką, kurią kuriant buvo panaudoti naujausi inžineriniai sprendimai. Renginio pagrindinis rėmėjas – LR Žemės ūkio ministerija.

LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas

knygų sutiktuvės

Apie Parmos tarmę Lietuvoje

Balandžio 6 d. LMA buvo išklausyta LMA užsienio nario, Parmos universiteto prof. Gvido Mikelinio (Guido Michellini) paskaita pasitinkant naująją jo knygą „Parmos tarmė. Kalbinė sistema“, Parma, „Silva“ leidykla, 2017 / „Il dialetto di Parma. Il sistema linguistico, Parma“, Silva Editore, 2017.

Prof. G. Mikelinio tyrinėta Parmos tarmė priklauso galų-italų tarmių grupei, susiformavusiai tose Italijos vietose, kur prieš Romos kolonizaciją buvo įsikūrę galai ar keltai. Šios grupės tarmės paplitusios nemažame (Lietuvos dydžio) šiaurės Italijos plote, apimančiame Pjemonto, Lombardijos, Ligūrijos ir Emilijos-Romanijos sritis.

Aptariamasis arealas vakaruose ribojasi su provansalų ir frankų-provansalų tarmėmis, vartojamomis ne tik Pietinėje Prancūzijoje, bet ir Italijos pasienyje, o rytuose susisiečia su Veneto tarmėmis, neprieidamas iki tai pačiai romanų šeimai priklausančių Dolomitų ir Friulio tarmių, kurios su Šveicarijoje esančio Graubiundo kantonu šnektomis sudaro atskirą retų-romanų grupę. Šiaurėje arealo ribos nusidriekia iki Pietinės Šveicarijos ir apima Valės kantoną frankų-provansalų tarmes, Tičino kantoną galų-italų tarmes (mažai besiskiriančias nuo šiaurės Lombardijos tarmių) ir Graubiundo kantoną retų-romanų tarmes. Pietinės ribos siekia Toskanos tarmes, kurių pagrindu sudaryta bendrinė italų kalba, bei joms artimas Centrinės Italijos

LMA užsienio narys Gvidas Mikelinis (Guido Michellini) ir LMA tikrasis narys Domas Kaunas

tarmes, kurios savo ruožtu priartėja prie Pietinės Italijos tarmių. Ieškant paralelių su Lietuvos kalbine situacija, galų-italų tarmes būtų galima sulyginti su žemaičių, Toskanos – su Suvalkijos, o Centrinės bei Pietų Italijos – su Aukštaitijos tarmėmis. Sunkiau rasti paralelių su Veneto tarmėmis, turinčiomis bendrų bruožų su galų-italų šnektomis, bet kai kuriais atžvilgiais artimesnėmis bendrinei kalbai. Tiek Italijoje, tiek Lietuvoje archajiškiausios tarmės sudarė bendrinės kalbos pagrindą.

Renginį organizavo LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius, vedė skyriaus pirmininkas akad. Domas Kaunas.

LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus informacija

Naujai akademiko Leonardo Saukos folkloristikos knygai pasirodžius

Jau praėjo daugiau nei pusmetis, kai galime susipažinti su naujausia akademiko Leonardo Saukos knyga, šįsyk skirta folkloristikos istorijai¹. Žinant, kad kitos artimos filologijos sritys jau gerokai anksčiau yra pateikusios savo tyrimų istoriją², tokio folkloristikos enciklopedinio veikalo laukta seniai. Balandžio 26 d. LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus iniciatyva kartu su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu buvo organizuotos L. Saukos knygos „Lietuvių tautosakos mokslas XX amžiuje“ sutiktuvės. Skaitytojus tikrai turėtų sudominti solidžiam veikale folkloristo žvilgsniu pirmą kartą apžvelgiamas pastarasis tautosakos mokslo šimtmetis. Jame aptariamose dvidešimt šešios jau palikusios šį pasaulį personalijos, turėjusios didžiausią įtaką tautosakos mokslo formavimuisi, raidai, lietuvių tautosakos šaltinių kaupimo, sisteminimo, leidimo ir populiarinimo istorijai. Čia pristatomos ne tik tokios gerai humanitarams žinomos asmenybės kaip Jonas Basanavičius, Balys Sruoga, Algirdas Julius Greimas, Kazys Grigas, Norbertas Vėlius, Donatas Sauka, bet ir mažiau žinomi vardai, kurie dėl vieno ar kitokio priežastį dar mažai tėra sulaukę dėmesio: Zigmas Kuzmickis, Margarita Vymerytė, Juozas Baldžius, Antanas Mockus ir kiti. Autoriaus siekta ne vien enciklopediškai aprašyti mokslininkų veiklą, bet ir įvertinti jų darbus šių dienų akimis. Šalia biografinių bei bibliografinių faktų nešykštima medžiagos ir apie mokslininkų gyvenamą laiką, jiems tekusių iššūkių, išbandymų. Nupiešti tokį visapusišką tautosakininkų ir tautosakos mokslo raidos

Akademikas Leonardas Sauka

vaizdą autoriui padėjo tiek ilgametė patirtis, tiek ir asmeninė pažintis su dauguma aprašytųjų. Knyga bus įdomi įvairių sričių tyrėjams, pedagogams, plačiai visuomenei. Ji patraukia ne tik medžiagos gausa ir įvairumu, bet ir dideliu tikėjimu folkloristikos reikšmingumu.

Renginyje jau spėtos perskaityti knygos įspūdingais dalijosi ilgamečiai L. Saukos bendražygiai dr. Kostas Aleksynas ir prof. Stasys Skrodenis, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bendradarbė dr. Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė, dr. Jurga Sadauskienė ir dr. Bronė Stundžienė. Kalbėta ne tik apie šį ilgai brandintą autoriaus XX amžiaus folkloristikos naratyvą ir jo mokslinę reikšmę, bet ir apie patį autorių (daug metų dirbant kartu stebėtą iš arti) – neeilinį žmogų, dar universitetinių studijų metais apsisprendusį gyvenimą paskirti lietuvių tautosakai, mūsų dienomis dingstančiam pasauliui. Renginio iniciatorius akad. Domas Kaunas, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas, prasmingai papildė L. Saukos pateiktą Mažosios Lietuvos atstovės M. Vymerytės gyvenimo ir folklorinės veiklos aprašą, susirinkusiai auditorijai pristatydamas mažiau žinomus jos gyvenimo faktus, juos iliustruodamas retomis nuotraukomis.

Palydint naujausią akad. L. Saukos knygą, kaip galima tikėtis, į platų skaitytojų ratą, buvo apgailėstauta, kad šiame aprašomo laikotarpio lietuvių folkloristikos istoriografiniame veikale nėra tuomet veikusių

¹ L. Sauka, *Lietuvių tautosakos mokslas XX amžiuje: tyrėjai ir jų darbai*, V.: LLTI, 2016, 622 p.

² A. Sabaliauskas, *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija. Iki 1940 m.*, V.: Mokslo, 1979, 254 p.; A. Sabaliauskas, *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija. 1940–1980 m.*, V.: Mokslo, 1982, 267 p.; *Lietuvių kalbos enciklopedija*, red. Vytautas Ambrazas... [et al.], V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1999, 745 p.; A. Sabaliauskas, *Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija. 1980–2010 m.*, V.: LKI, 2012, 766 p.; *Lietuvių literatūros enciklopedija*, red. V. Kubilius... [et al.], V.: LLTI, 2001, 563 p. ir kt.

pagrindinės figūros – paties Leonardo Saukos ir jo didžiulio įnašo į tautosakos mokslo aruodą. Vien dėl to praėjusio šimtmečio tautosakos mokslo raidos istorijos vaizdas kol kas lieka su nemažomis spragomis. Kita vertus, kai autorius yra linkęs apmąstyti ir iškelti pirmiau už savuosius bendraminčių atliktų darbų prasmę, daug pasako apie paties rašančiojo

asmenybę. Pagaliau akad. L. Saukos mokslinė veikla, kaip rodo ir jo naujausia knyga, tikrai neišsitenka vien XX a. rėmuose, jo vardas savaime įsirašo į būsimas dabarties – XXI a. – lietuvių tautosakos mokslo istorijos metraščius.

Doc. dr. Bronė Stundžienė, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto vyresnioji mokslo darbuotoja

Kitas požiūris į gydymą ir vaistus

Gegužės 9 d. LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius, LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ ir Endobiologinės medicinos centras LMA organizavo konferenciją „Individualizuota integruota medicina“, kurioje buvo pristatyta dr. Žano Klodo Laprazo (Jean-Claude Lapraz) ir Mari Lor de Klermon-Toner (Marie-Laure de Clermont-Tonnerre) knyga „Individualizuota medicina“.

Nuo antikos laikų medikai teigia, kad reikia gydyti ne ligą, bet pacientą. Kitaip tariant, medicina visuomet buvo individualizuota. Genomo ir modernios farmakoterapijos laikais terminas „individualizuota medicina“, įgyja kiek kitokią prasmę. Genomikos ir informacinių technologijų pažanga leidžia įsivaizduoti ateitį, kai kiekvienam žmogui galės būti taikomas tik jam skirtas gydymas parenkant vaistą ar terapijos metodą pagal jo genetinį profilį. Tai ypač svarbu gydant onkologinius susirgimus, nes šią patologiją sukelia įvairios mutacijos. Ligos mechanizmai gali labai skirtis, todėl tas pats vaistas vienam pacientui padės, o kitam ne. Pigi ir greita sergančiojo genomo analizė leistų parinkti efektyviausią gydymą.

Prancūzų gydytojas Ž. K. Laprazas sukūrė individualizuotos medicinos kryptį – endobiogeninę mediciną ir, remdamasis naujausiomis mokslo žiniomis, įtaigiai įrodo, kad norint sėkmingai gydyti ir sveikti svarbiausios išlieka individualios paciento organizmo ir intelekto savybės. Šio gydymo metodo esmė – itin išsami paciento diagnostika įvertinant hormoninius tyrimus, žmogaus gyvenimo būdo ypatumus, jo aplinkos veiksnius ir pan., parenkant gydymą vaistiniais augalais. Pranešimą „Integralaus požiūrio medicinoje principai“ perskaitė Lietuvos sveikatos

mokslų universiteto Šeimos klinikos vadovas prof. dr. Leonas Valius, praktiniais pavyzdžiais parodęs integruoto ištyrimo reikšmę paciento sveikatai įvertinti ir jai atstatyti.

To paties universiteto Farmakognozijos katedros prof. dr. Nijolė Savickienė pranešime „Augalinių preparatų vartojimo ypatumai šiuolaikinio gydymo koncepcijoje“ išdėstė augalinių preparatų vartojimo principus atsižvelgiant į žmogaus bioritmus ir įvairių augalinių preparatų vietą skirtingos patologijos atvejais, palygino juos su sintetiniais ir kitokiais vaistiniais preparatais.

Diskusijoje kalbėję konferencijos dalyviai – šeimos gydytojai, jau taikantys endobiogeninės medicinos principus kasdienėje veikloje – paabrėžė, kad šių principų taikymas nenumatytas sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintoje šeimos gydytojo normoje, nes reikalauja didesnių laiko sąnaudų ir kai kurių tyrimų, bet gydymo rezultatai yra kur kas geresni.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginiai

Iš kairės:
europarlamentaras
Vytenis Povilas
Andriukaitis,
LMA prezidentas
Valdemaras
Razumas ir
Prezidentas Valdas
Adamkus

Antrąjį 2017 m. ketvirtį LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ surengė 19 renginių visuomenei ir mokslieviams.

Gegužės 5 d. įvyko Kovo 11-osios Akto signataro, profesoriaus Bronislovo Genzelio knygos „Politikos laisvamanio užrašai: sovietmetis, Sąjūdis, nūdienu“ sutiktuovės. Knygoje publikuojami anksčiau įvairiuose periodiniuose leidiniuose skelbti straipsniai, nelaukiami atskleidžiantys mažai žinomus didžiosios politikos užkulius, keičiantys žinomų politikų ir visuomenės veikėjų portretus, taip pat autoriaus įvairiomis progomis sakytos kalbos, nauji niekur anksčiau neskelbti tekstai, apibendrinimai. Knyga sudaryta iš trijų dalių: pirmoje – vyksmas pačioje imperijoje, antroje – asmenybės, siekusios išlaikyti lietuviškumo dvasią pačiomis brutaliausiomis sąlygomis. Trečioje autorius žvelgia į viską iš laiko perspektyvos. Renginyje dalyvavo knygos autorius prof. B. Genzelis, Kovo 11-osios Akto signatarai, autoriaus bendraminčiai, „Versmės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas. Renginį vedė atsargos pulkininkas Arūnas Dudavičius.

Gegužės 8 d. „Mokslininkų rūmai“ kartu su Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriumi (HSMS) surengė europarlamentaro Vytenio Povilo Andriukaičio eseistikos knygos „Justino Marcinkevičiaus laikas“, kurią išleido leidykla „Santara“, sutiktuovės. Disidentų, mediko, istoriko, aukšto rango politikų pamąstymai apie Just. Marcinkevičių verčia plačiau ir giliau galvoti apie praėjusį, esamą ir būsimą laikmetį. Vakare dalyvavo knygos autorius V. P. Andriukaitis, kadenciją baigęs

LR Prezidentas Valdas Adamkus, LMA prezidentas Valdemaras Razumas, LMA tikrasis narys Vytautas Martinkus, literatūrologas Valentinas Sventickas, dailininkas prof. Giedrius Kazimierėnas, kardiologas prof. Pranas Šerpytis, smuikininkas prof. Petras Kunca. Renginį vedė kultūros žurnalo „Santara“ vyriausias redaktorius Romualdas Norkus. Buvo parodyti Ferdinando Kauzono dokumentinio filmo „Justino atlydai“ fragmentai.

Šie metai – Lietuvių kalbos metai. Su „Poezijos pavasario“ rengėjais ir asociacija „Baltic Turkish Culture Academy“ gegužės 18 d. organizuotas renginys „Po lietuvių kalbos ir kultūros skėčiu“, kur 25 šalių užsieniečiai, gyvenantys Lietuvoje, deklamavo lietuvių poetų eiles lietuviškai ir dainavo lietuvių liaudies dainas.

Jau treči metai su LMA Technikos mokslų skyriumi rengiamos paskaitos Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijoje. Šį kartą balandžio 20 d. kolegijos studentai klausėsi LMA tikrojo nario Algirdo Vaclovo Valiulio paskaitos „Juodieji metalai ir jų taikymo bei naudojimo plėtra“.

Iš ciklo „Mokslas visuomenei“ balandžio 20 d. su HSMS surengtas LMA tikrojo nario Giedriaus Kuprevičiaus pokalbis su visuomene „Menas kaip mokslas ir mokslas kaip menas“. Paskaitoje ir diskusijoje buvo nagrinėti klausimai: kūrybinio proceso gaivalas ir pragmatizmas; kūryba – mokslo dalis; ar tiksluosiuose moksluose galima improvizacija; menininko nuojautos ar žinojimas; visame yra

paiškinama priežastis, bet tik vėliau; muzika, kurios nėra – pasąmonės kūrybinis gyvenimas.

Gegužės 4 d. organizuotas koncertas, skirtas Motinos dienai „Tu spindulys auksinis mano...“. Programoje dalyvavo Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos mokytojos Laimos Domikaitės vokalo klasės mokiniai. Lietuvių poetų eilės skaitė ir koncertą vedė LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė. Birželio 1 d. – Tarptautinės vaikų gynimo dienos proga – Vilniaus Aleksandro Puškino vidurinės mokyklos moksleiviams surengta ekskursija į Energetikos ir technikos muziejų ir edukacinė pamoka „Iliuzija – mokslas,

mistika ar apgaulė?“ Birželio 5 ir 13 d. vyko edukacinės programos Vilniaus miesto moksleiviams „Jašiūnų dvaras – kultūros židiny“. Taip pat buvo rengiamos ekskursijos ir edukacinės programos Vilniaus miesto moksleiviams į Verkių dvarą „Susipažinkime su Verkių istorija“ (gegužės 23 ir 30 d.), ekskursijos į Saugomų teritorijų nacionalinį lankytojų centrą (gegužės 25 d.), į VU Lazerinių tyrimų centrą (balandžio 25 d.). Organizuotos mokslininkų paskaitos mokyklose ir gimnazijose. Iš viso šį ketvirtį įvyko dvylika „Mokslo žinių dienų“ renginių.

Aldona Daučiūnienė, LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė

sveikiname

Gegužės 18 d. LMA tikrajam nariui profesoriui habil. dr. Romualdai KARAZIJAI 75 metų jubiliejus proga LMA prezidiumas pareiškė padėką už nuoseklą ir kryptingą mokslinę veiklą, tarptautinės fizikų bendruomenės aukštai įvertintus rezultatus, už kūrybingą mokslo populiarinimą ir pedagoginį darbą, ilgametį nuoširdų akademiko Adolfo Jucio idealų puoselėjimą.

Romualdas Karazija

Vytautas Antanas Tamošiūnas

Birželio 15 d. LMA tikrajam nariui profesoriui habil. dr. Vytui Antanui TAMOŠIŪNUI sukako 75 metai.

LMA prezidiumas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbingo jubiliejaus proga. Labai vertiname Jūsų ilgametę ir sėkmingą mokslinę, pedagoginę, organizacinę bei visuomeninę veiklą, didžiuojamės Jūsų nuopelnais plėtojant imunologijos mokslą. Daugiau kaip 50 metų Jūs skyrėte mokslui. Jūsų darbai plačiai žinomi ir pripažinti Lietuvoje bei pasaulyje. Jūsų dėka Lietuvoje sėkmingai plėtojama šiuolaikinė imunologija. Tirdamas šią sritį, daug prisidėjote ir prie kitų biologijos mokslų šakų vystymo. Žavimės Jūsų erudicija, darbštumu, pilietiškumu, meile mokslui bei savo Tėvynei, aktyvia ir produktyvia veikla Lietuvos mokslų akademijoje ir Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje. Iš visos širdies linkime Jums ilgiausių metų, stiprios sveikatos ir gyvenimo pilnatvės.

Laurai mokslo moterims

*Pasauliui būtinas mokslas,
Mokslui būtinos moterys,
Nes moterys moksle
gali keisti pasaulį.*

Iš „L'Oréal Baltic“ parengto
pranešimo spaudai

Stipendijų programos „Mokslo moterims“ laureatės. Pirmame plane dr. Urtė Neniškytė. Janio Salinio (Jānis Saliņš) nuotr.

1998 m. įsteigta „L'Oréal–UNESCO“ programa „Mokslo moterims“ sukurta siekiant skatinti moteris įsitraukti į mokslą. Pagal šią programą apdovanojamos mokslininkės, kurių pasiekimai skatina mokslo plėtotę, yra svarbūs visuomenei. Taip pat teikiama parama perspektyvioms jaunoms moterims, prisidedančioms prie savo mokslinės disciplinos plėtos.

Stipendijų programa „Mokslo moterims“ Latvijoje įsteigta 2005 m. Per tryliką metų 41 talentinga jaunoji mokslininkė gavo stipendiją, skatinančią įgyvendinti perspektyvius tiriamuosius projektus. 2017 m. programa išplėsta ir į Estiją bei Lietuvą siekiant visose Baltijos valstybėse remti, gerinti ir skatinti moterų įsitraukimą į gyvybės, aplinkotyros, fizikos ir inžinerijos mokslus. „L'Oréal Baltic“ stipendijų programa „Mokslo moterims“ įgyvendinama bendradarbiaujant su Latvijos nacionaline UNESCO komisija, Latvijos mokslų akademija, Estijos nacionaline UNESCO komisija ir Estijos mokslų akademija, Lietuvos nacionaline UNESCO komisija ir Lietuvos mokslų akademija.

Gegužės 26 d. pirmą kartą stipendija „Mokslo moterims“ įteikta trijų Baltijos šalių mokslininkėms. Iškilmingoje ceremonijoje, vykusioje Latvijos mokslų akademijoje, 6000 eurų dydžio stipendijas

gavo penkios Baltijos šalių mokslininkės – Renatė Ranka (Renāte Ranka), Jekaterina Ivanova ir Marina Sokolova iš Latvijos, Estijos mokslininkė Elšė Heinsalu ir Lietuvos mokslininkė Urtė Neniškytė.

Dr. U. Neniškytė dirba Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro Neurobiologijos ir biofizikos katedroje. Jos tyrimai turi potencialą atskleisti tikslią neurologinio vystymosi ir neuropsichiatrinių ligų, pavyzdžiui, autizmo arba šizofrenijos, molekulinę priežastį. Dr. U. Neniškytė tiria lipidų grupavimą kaip signalą sinapsių eliminavimui, analizuoja, kaip nereikalingos neuronų jungtys arba sinapsės pašalinamos iš smegenų jų vystymosi metu. Tyrėja teigia: „Esame gavę labai įdomių pirminių duomenų apie molekulinį žymenį, nulemiančią, kurias sinapses reikia likviduoti. Ketiname panaudoti šiuos žymenis sinapsėms atskirti, kad palygintume jas su išsaugotomis sinapsėmis ir išaiškintume jų skirtumus, skatinančius smegenų vystymąsi.“

Jaunąsias tyrėjas pasveikino programos „Mokslo moterims“ globėja, kadenciją baigusi Latvijos prezidentė Vaira Vykė-Freiberga (Vaira Vīķe-Freiberga), Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininko pavaduotojas, Švietimo ir mokslo ministras

Karlis Šadurskis (Kārlis Šadurskis), „L'Oreal Baltic Poland“ generalinė direktorė Violeta Rosolovska (Wioletta Rosołowska), Latvijos mokslų akademijos prezidentas Ojars Sparytis (Ojārs Spārītis), Estijos mokslų akademijos prezidentas Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) ir LMA prezidentas Valdemaras

Razumas. Iškilmių metu buvo pristatyta kilnojamoji paroda „Mokslo moterys“. Parodos kūrėjai supažindino su penkiomis žymiomis Baltijos mokslininkėmis, išskirdami jų nuopelnus, kūrybingumą ir protą.

Pagal „L'Oréal Baltic“ pranešimą

Geriausių Lietuvos agronomų dešimtukas

Valstybės atkūrimo šimtmečio proga laikraštis „Ūkininko patarėjas“ ir Aleksandro Stulginskio universitetas pakvietė visuomenę išrinkti Lietuvai nusipelnusių agronomų dešimtuką.

„Nepriklausomybės aktą 1918 metų vasario 16-ąją pasirašė du agronomai. Ministras Pirmininkas ir žemės ūkio ministras taip pat buvo agronomai ir patys šviesiausi žmonės kartu su kunigais, kurie statė Lietuvą nepriklausomybės metais ir vėliau, saugodami kultūrą, tradicijas, dirbdami kaimo visuomenės labui“, – sakė „Ūkininko patarėjo“ leidinių vyriausiasis redaktorius Vytenis Neverdauskas. Birželio 8 d. Lietuvai labiausiai nusipelnusiu agronomu pripažintas dabartinis Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis. Tarp labiausiai mūsų šaliai nusipelnusių agronomų ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro direktorius LMA tikrasis narys Zenonas DABKEVIČIUS.

Pagal LRT.lt

Zenonas Dabkevičius

Profesoriui Liudui Mažyliui – pirmoji Lietuvos pažangos premija

Birželio 12 d. Vyriausybės rūmuose Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis įteikė Lietuvos pažangos premiją Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) profesoriui Liudui MAŽYLIUI.

Premijos įteikimo ceremonijoje dalyvavo Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis, švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė ir Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Valdemaras Razumas.

„Ši premija Lietuvoje teikiama pirmą kartą ir labai simboliška, jog ji paskirta mokslininkui, kuris atrado unikalų dokumentą – Vasario 16-osios Aktą. Tada buvo ne tik didelis džiaugsmas, tačiau ir tam tikri įsipareigojimai iš mūsų pusės, kuriuos šiandien pildome. Dar kartą sveikinu profesorių ir džiaugiuosi, kad jis savo pavyzdžiu įrodė, jog žmonės, pasitelkę entuziazmą ir ryžtą, gali pasiekti bet kokius tikslus“, – sakė Premjeras.

Iš kairės: LMA prezidentas Valdemaras Razumas, Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis, profesorius Liudas Mažylis, švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė ir Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis

Lietuvos pažangos premijos dydis – 10 tūkst. eurų, lėšos skirtos iš Švietimo ir mokslo ministerijai skirtų asignavimų.

„Jūs radote dokumentą, kuris oficialiai vadinamas Vasario 16-osios Aktu, tačiau taip pat buvo pavadintas ir Lietuvos gimimo liudijimu – tai labai simboliška ir svarbu. Ačiū jums už Lietuvos istoriją, kurią kuriame kartu“, – kalbėjo Seimo Pirmininkas V. Pranckietis.

„Labai džiugu, kai mokslas eina koja kojon su pažinimo galia. Tai dar vienas įrodymas, kad mokslinių tyrimų finansavimas yra prioriteti- nė sritis, teikianti naudą ne tik tyrėjams, bet ir plačiajai visuomenei“, – džiaugėsi ministrė J. Petrauskienė.

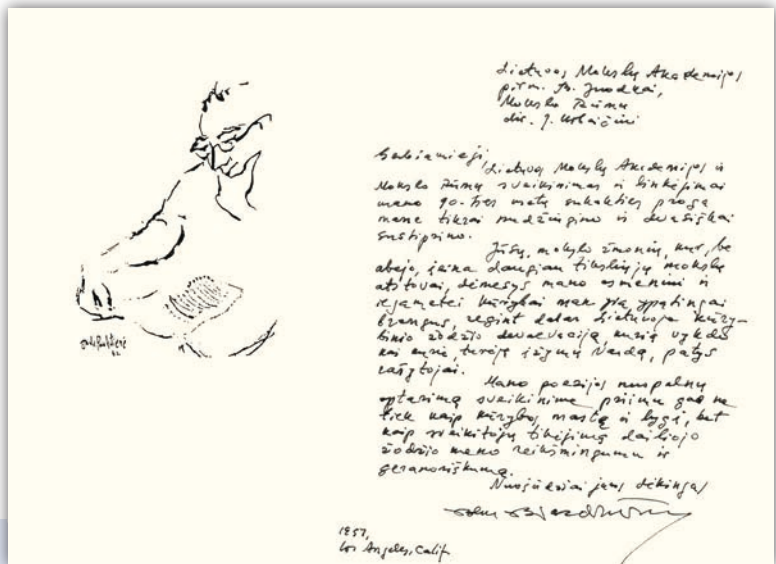
Lietuvos pažangos premiją inicijavo Lietuvos mokslų akademija. Ji bus skiriama už išskirtinės reikšmės mokslo ar mokslo taikomosios veiklos rezultatus (gamtos ir kitų mokslų sričių, kultūros, valstybingumo stiprinimo pasiekimus, inovacijas, proveržius ir pan.), plačiai žinomus Lietuvos

visuomenei. Darbus premijai gauti gali siūlyti valstybės institucijos, visuomeninės organizacijos, įstaigos, įmonės, asociacijos, kiti juridiniai asmenys.

Švietimo ir mokslo ministerija taip pat yra pateikusi paraišką Lietuvos mokslo tarybai dėl tolesnių profesoriaus L. Mažylio tyrimų finansavimo. Kol kas vyksta temų atranka, o jas atrinkus, bus skelbiamas konkursas ir mokslininkai teiks paraiškas tyrimams atlikti. Konkurso nugalėtojai turėtų paaiškėti vasaros pabaigoje ar rudens pradžioje. Finansuojamų tyrimų trukmė – 1–1,5 metų. Manoma, kad profesorius L. Mažylis toliau nagrinės aktualią temą „Lietuvos valstybės kūrimas ir pripažinimas 1917–1918 metais“.

Naujiene, kad Vokietijos diplomatiname archyve Vytauto Didžiojo universiteto prof. L. Mažylis surado Nepriklausomybės Akto originalą su signatarų parašais, buvo paskelbta šių metų kovo 29 d.

Pagal ministraspirmininkas.lrv.lt

Šiomet sukako 110 metų nuo Bernardo Brazdžionio gimimo. Štai ką poetas yra atsakęs į sveikinimą prieš 20 metų laiške (faksimilė iliustracijoje), kuris saugomas LMA archyve:

Lietuvos Mokslų Akademijos
pirm. B Juodkai,
Mokslo Rūmų
dir. T. Urbaičiui

Gerbiamieji,
Lietuvos Mokslų Akademijos ir Mokslo Rūmų
sveikinimai ir linkėjimai mano 90-ties metų su-
kakties proga mane tikrai nudžiugino ir dvasiškai
sustiprino.

Jūsų, mokslo žmonių, kur, be abejo, įeina dau-
giau tikslųjų mokslų atstovai, dėmesys mano
asmeniui ir ilgametei kūrybai man yra ypatingai
brangus, regint dabar Lietuvoje kūrybinio žodžio
devalvaciją, kurią vykdo kai kurie, turėję įžymų var-
dą, patys rašytojai.

Mano poezijos nuopelnų aptarimą sveikinime
priimu gal ne tiek kaip kūrybos mastą ir lygį, bet
kaip sveikintojų tikėjimą dailiojo žodžio meno reikš-
mingumu ir geranoriškumą.

Nuoširdžiai jums dėkingas
Bern Brazdžionis

1997,
Los Angeles, Calif.

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis,
Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, D. Kaunas, R. Maskoliūnas,
A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), G. Žintelis

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė,
M. Datkūnaitė, A. Daučiūnienė, R. Daukšienė, L. Milošienė,
J. Olechnovičienė, V. Paškauskienė, E. Vydrina

Kalbos redaktorės A. Bagdonavičienė, Z. Turčinskienė,
nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija,
Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB BMK leidykla,
J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Tiražas 150 egz.,
nemokamai

ISSN 2029-5707

